

Nato na nebu, Milo{evi} na zemlji

28 marta 1999

Ju-e nisam mogla da vam pi{em, nisam imala vremena, i ne samo zbog toga ve}, pre svega, jer sam bila duboko potrebna onim {to su mi kazale/i prijatelji/ce sa Kosova.

Prvo }u vam ukratko opisati ovda{nji ambijent. Svi mediji isklju-ivo prenose ono {to govori General{tab Vojske Jugoslavije (VJ).

Od ju-e je zavlada nepodno{ljiva euforija oko obaranja nekog supermodernog aviona, F-117. Svi redom – bilo mediji, bilo ljudi po ulicama ili skloni{tima (do sada nisam, niti }u i}i tamo, ali ljudi su mi pri-ali) – slave to obaranje. Stanje se ukratko mo`e opisati kao: homeginzacija, patriotsko jedinstvo, viktimizacija, uniformnost...

Parole, pesme, slogani, spotovi kojima nas neprestano bombarduju su u slede}em duhu „neprijateljske, zlikova~ke, agresorske... snage mogu da nam nanesu materijalnu {tetu, da prouzrokuju ljudske `rtve, ali nikako ne mogu da uni{te duh naroda koji, iznad svega voli slobodu...“

Ovo nam emituju non-stop na sva tri kanala Radio Beograda. To za-injuju epskim poemama, posebno onima o Kosovskoj bici (1389), himnama o „svetoj kosovskoj zemlji“, partizanskim pesmama iz II svetskog rata, novim i starim sporovima, a sve samo da nahu{kaju, da podgreju nacionalisti~ka i patriotska ose}anja. Pritom, na tim medijima nijednog apela koji bi pozivao na razum i smirivanje raspomamljenih strasti. [to se ti-e koncerta organizovanog, izgleda, od strane beogradskih op{tinskih vlasti, a pre svega, SPO-a, tamo naravno nismo oti{le. Li~no nisam `elela da u-estvujem u op{tem haosu. I same parole govore dovoljno „Beograd je spreman da se bori i pobedi“, „Bolje rat nego pakt“, „Vojska se bori na svoj na-in, mi pevaju}i“, „Svi smo jedno, niko nas ne mo`e pobediti“, „Ne predajemo se, ne povla-imo se“, „@ivot damo, sa Kosova se ne povla-imo“, „Ako treba da umremo, umre}emo svi zajedno“, itd. Nijedna jedina re~ koja bi nagove{tavala sporazum, dogovor, `aljenje, saose}anje zbog patnji svih ljudi. @rtve imaju etni~ku

pripadnost: na primer neki peva~i na tom trgu su tra`ili minut }utanja „za na{e `rtve“. Patriotske pesme, rok muzika, sme-njuju se sa religioznim napevima: spal-jene su zastave mnogih zemalja, pre sve-ga SAD-a uz urlike „Srbija, Srbija“. Bilo je ~ak i dirljivo videti toliko ljudi na ulica-ma, ali, na`alost, sadr`aj de{avanja i po-ruke su pru`ale mizerni prizor.

Ka`u da }e ovakve manifestacije da se odigravaju svakodnevno. I ja i mnoge osobe meni bliske znamo da se radi o stra{noj manipulaciji. Videle smo i ljude, jednu grupu Roma, kako izra`avaju svoju odanost srpskoj dr`avi ispred ameri-ke ambasade, uzvikuju}i parole „@ivot da-mo, Kosovo ne damo“, „Kosovo je Srbi-ja“.

Radi se, o-igledno, o logici potla~e-nih: biti na strani ja-ih od sebe.

@alostan prizor.

Televizija je, po peti put, od po~etka intervencije, prikazivala film „Kosovska bitka“. Repertoar je svakog dana u tom stilu.

Razgovor sa prijateljicama iz Pri{ti-ne: ju-e sam dugo poku{avala da stupim u telefonski kontakt sa njima. Imala sam sre}u.

^ula sam jezive stvari, trudi}u se da makar deo toga prenesem: „Niko ne izlazi iz ku}e, ne pomaljamo nos ni do vrata. Ju-e sam provirila kroz vrata i drhtala sam od straha. Niko kome je drag `ivot ne pomi{lja da iza|e napolje. Telefonske lin-ije u samom gradu skoro i da ne funkci-oni}u. Hrane ve} manjka. Pitam se: dok-le? Ovo su re~i moje prijateljice aktivistk-inje za ljudska prava. „Blizu moje ku}e, bila je eksplozija, sva su mi stakla na pro-

zorima pukla, poku{avam da pokrpim kako znam i umem.“ Ovo mi je kazao stu-dent medicine koji je ostao da ~uva svog oca koji ima sr~ane smetnje.

Pita me: „[ta ka`u? Kakve su prog-noze?“ Ostala sam nema. Na kraju smo razmenili par re~i utehe, podr{ke, ja nje-mu, on nama. Opet upadam, kao neb-ro-jeno puta tokom ovih ratova, u hijerarhiju `rtava „ovo {to se nama ovde de{ava nije ni{ta u pore|enju sa onim {to je tamo.“

„Ulicama lutaju bande, to su pu{teni iz zatvora, paravojni, ko zna... koga sve nema. Upadaju u ku}e, iseljavaju ljude, kidnapuju ih, masakriraju... Ve} nam po-nestaje hrane, ostalo nam je jedva 50 kila bra{na. To je sve“, pri-a mi preko telefona prijateljica iz Pri{tine.

Neko je ovih dana rekao: „NATO NA NEBU, MILO[EVI] NA ZEMLJI“. Ko-ji cinizam, koja zamka! [ta da ka`em o koncertu na kojem su u-estvovali, pre ne-ki dan, rok peva-i, kao Bajaga i Rambo, koji su nekada pevali protiv rata, za mir? 1992. Rambo je ~ak pevao na koncertu „Za Sarajevo“! Vra}am se na svedo~enje ljudi iz Pri{tine. „Nemam vi{e sedativa, fale mi lekovi za srce. [ta da radim?“ Ona koja me je uvek te{ila, ona koja mi je uvek ulivala nadu, ona mi sad zahvaljuje na pozivu, pla-u}i. „@ivim u mraku, po-mo}i niotkuda. Pustili su bandite da rade {to im padne na pamet...“ Moj moralni i emotivni imperativ (makoliko pateti~no zvu~alo) jeste da provodim sate i sate i poku{avam da uspostavim telefonsku ve-zu sa Pri{tinom, danas je urodio plodom. „Tek sad vidim da ovakvo iskustvo ne mo`e da se prenese. Videla sam toliko izbeglica, raseljenih, uvek sam mislila da

ih razumem, da shvatam ono {to im se desilo, ali tek sada to shvatam. Za{to nisam odavde oti{la? [to sam ~ekala do zadnjeg momenta? Iako znam da nemam gde da odem, spakovala sam kofer. I kad bi bilo hrane, ne bih mogla da jedem.“

Pitaju}i o ljudima u Beogradu, ona koja nikada nije ose}ala etni~ke barijere, pri-a: „Po nekim zgradama, po privatnim ku}ama, kom{ije, Srbi i Albanci, pri-aju izme|u sebe, negde su se i dogovorili: „Ako do|e policija brani}emo vas“ ka`u neki od Srba koji su ostali u gradu. „Ako do|e U^K/OVK {titi}emo vas“, ka`u Albanci. Strah, u`as, to ih je nagnalo da se pribli`e jedni drugima.“

Ne mogu da prenesem sve {to sam ~ula, ali znam da je za mene ovaj mali ljudski geto od neprocenjive vrednosti.

Ponovo uzbuna. Uspele smo da uhvatimo „Slobodnu Evropu“. U Pri{tini nemaju struju od preksino}. Alternativna mre`a podr{ke i komunikacije koju smo napravile nas par daje nam slede}e informacije. U Vrnja~koj Banji i Kraljevu ljudi se u`asno pla}e mobilizacija. Stalno sti`u kov~ezi rezervista poginulih na Kosovu. I u Sand`aku ljudi be`e, svi ho}e da odu. „Mi koji smo ostali, uznemireni smo, smrtno upla}eni. Srpska policija uzima sve kamione, vozila, posebno ona ve}a, sve su to privatna vozila, ljudi se najvi}e boje paravojnih.“

Na „Slobodnoj Evropi“ su upravo rekli da je na Kosovu broj ubijenih (ne samo od strane vojske, ve} i policije i paravojnih) prema}uje u Pri{tini cifru od 200. To se ne mo`e potvrditi. Broj proteranih dosti`e cifru od pola miliona. U Crnoj Gori (kao {to je poznato tamo nije pro-

gla{eno ratno stanje) politi~ka klima je sasvim druga~ija: dovoljno je videti njihove novine. Ipak, i tamo postoje opasni znaci, ljudi misle da je gra|anski rat neizbe`an.

Danas su u Podgorici [e{eljevi radikalizovali miting „protiv Zapada“ i to je ljude u Crnoj Gori veoma uznemirilo. U Crnu Goru je stiglo 3000 prognanih sa Kosova. Dragan [o}, ministar pravde u crnogorskoj vladi, javno je odbio poziv za mobilizaciju kazav{i „svako mora da odlu-i {ta da radi po vlastitoj savesti“.

Svakim danom stanje je gore, po~ela je, ka`u, „druga faza“. Svuda glasine, vi imate vi}e inforancija od nas, ali ja znam da ova „zavera“ lokalnog i globalnog militarizma opasno su`ava prostore za nas, i da uskoro ne}e ni biti tog prostora. Kako da se optu`i globalni militarizam a da se istom merom pa i vi}e, ne optu`i ovaj lokalni, kako osuditi bombardovanje, a ne osuditi masakre, represiju, u`as etni~kog ~i}jenja na Kosovu? Ono je i pre postojalo, ali sad, ovom vojnom intervencijom, ljudi na Kosovu pla}aju jo{ vi}u cenu?

U ovom trenutku, na{ ljudski geto dobro funkcioni}e, dobra je uzajamna podr{ka. Va{a podr{ka nas sna`i i zna-i nam mnogo.

Grlim vas dubokim prijateljstvom i ne`no}u, va{a prijateljica Sta{a

(Pisano na {panskom, prevedeno mnogo vremena kasnije na srpskohrvatski, poslato 28.3.99. svim na{im mre`ama kontrainformacije.)